The Hebrew Journal

דער אידישער

זשורנאל

The Hebrew Journal

THE ONLY JEWISH DAILY IN ONTARIO.

די איינציגע אידישע צייטונג אין אנטעריא.

VOLUME — No 814 | Toronto, Tuesday, October 19th 1915 | י"א חשון פרשה וירא תרע"ו. | דינסטאג דער 19־טער אקט., 1915. | PRICE: 1 CENT

A S Freidus c/o The New York Public Library 476 Fifth Ave NEW YORK CITY

קריזיס ערוואַרטעט אין ענגלישען קאַבינעט

לאָנדאָן, אקט., 18.

סער עדוואַרד קאַרסאָן, אַטטאָרני דזשענעראַל האָט רעזיגנירט פון ענגלישען קאַבינעט, די אורזאַכע ווי ווייסער ערלהערען איז ניט דורך דער קאָנסקריפּשן פראַגע נאָר דורך די סכסוכים אין קאַבינעט איבער דער לאַגע אין מזרח

סער עדוואַרד איז אונצופרידען מיט דער נאַנצער פאָליסי וואס ווערט אָנגעפיהרט אויפ'ן באַלקאַן, און איבערהויפט איז ער אונצופרידען וואס די נאַנצע נאַציאָנאַלע פאָליסי ווערט געפיהרט און געהאַלטען בסור פון א נאַנץ קליינעם „אינערליכען קאַבינעט".

מען ערוואַרטעט דאס הייסע דעבאַטען וועלען פאַרקומען היינטיגע וואָך אין הויז אָף קאָממאָנס, וואו מעמבערס פלאַ־נעווען שטאַרק צו אַטאַקירען די רעגירונג פאַר איהר מזרח פאָליסי. און ווי דזשהאָן ע. רעדמאָנד האָט זיך היינט אויס געדריקט אין דובלין, אירלאַנד, אלס פאַרזיצענדער פון דער נאַציאָנאַלער קאָנווענטשאָן איז צו ערוואַרטען א ערנסטען פאָלי־טישען קריזיס, ווייל עס עקזיסטירט א קאָנספּיראַציע צווישען פּערזאָנען אין דער רעגירונג וועלכע כדי צו ערייכען זייער ציל וועלן זיינען פערטיג צו אָפּפערן מיט דער נאַציאָנאַלער איינהייט.

א נייע אַטאַקע אויף די טערקיי

די עלליים איז עס געלונגען צו לאַנדען טרופּען אין ענאָס, אויפ'ן ענגאַיישן ים אין אייראָפּייאישער טערקיי, נאָהענט צו דער בולגאַרישער גרענעץ, און האָבען פערכאַפּט דאָרט די אייזענבאַהן, אַזוי־ווי טעס א ידיעה פון אַטהענס, גריכלאַנד, צו דער צייטונג „מעסאַדזשיראַ", אין רוים ענאָס געפינט זיך

38 מייל אין צפון־מערב פון גאַלליפּאָלי, אויף דעם ענגאַישען ים. ביי דער מינדונג פון טייך מאַריצאַ אין דער צוטעט פון ענאָס. די כוכטע וועלכע געפינט זיך אין צפון־זייט פון דער שטאָט, איז 14 מייל לאַנג ביי פינף מייל ברייט. מאַר גרויסע שיפען איז דער האָפען גיט גרויס. ער געפינט זיך פונקט אין מזרח פון דער בולגאַר־טערקישער גרענץ. וועגיגער ווי צוואַנציג מייל צו מערב זייט געפינט זיך דער פּאָרט דעדעאַגאַטש, וועלכען דער טערקען האָבען ניט לאַנג צוריק אוועק געגעבען צו די בולגאַרען. די אפּערעציעס פון די עלליים זיינען געווען אין ניט ווייט פון בולגאַרישען פּאָרט פון דעדעאַגאַטש.

צו די 10 טויזענד בולגאַרישע טרופּען אין דעדעאַגאַטש, האָט ענוועד פאַשאַ, דער טערקישער קריעגס מיניסטער געשיקט אהין 10 טויזענד טרופּען צו העלפען די בולגאַרען.

אן אנדער רעפּעשע גיט אָנצוהערעניש דאס איטאַליענישע הילף וועט געגעבען ווערען דערמיט וואס זיי וועלען שיקען קריעגס שיפען צו די דאַרדאַנעלען צו ערלויבען די ענגליש פראַנצויזישע שיפען צו נעהן צום בולגאַרישען בעג.

עלליים אַטאַקירען בולגאַריען

פאַריז, אקט., 18.

א רעפּעשע צום „פּטי זשורנאַל" פון אטהענס לויטעט דאס די ענגלישע בלאַקאַדע פון דעם בולגאַרישען בעג איז אן הקדמה צו קאָמבינירטע אָפּעראַציעס אויף דער לענג פון ענגאַישען בעג פון בולגאַריען מיט טערקיי.

אין דיעזע אָפּעראַציעס וועט איטאַליען זיין פערטראַטען פון א פלאָטען עסקאַדראָ און פון א צאָהל טראַנספּאָרט שיפען.

א צאָהל קריעגס שיפען פון די עלליים

קריעגס צושטאַנד אַלס קאַמפּף נעגען רוסישע אונרוהען

קאָפּענהאַגען, אקט., 18.

לויט ידיעות וואס זיינען היינט אָנגעקומען פון פעטראַגראַד וועט, פונקט ווי אין מאָסקווא, אויף אין אנדערע רוסישע צענטערס ערקלעהרט ווערען קריעגס צושטאַנד, אויב עס וויזען זיך אַרבייטער אונרוהען.

פיעלע אַרעסטען ווערען געמאַכט אין פעטראַגראַד, קיעוו און מאָסקווא וואו אַנאַרכיסטען, וואס זיינען געגען דער רעגיערונג, נוטצען אויס די איצטיגע אונרוהיגע לאַגע צו פערשפּרייטען זייער פּראָפּאַגאַנדע.

מען דענקט דאָס די ערעפנונג פון דער רומא, וועלכע וועט שטאַטפינדען דעם 8־טען נאָוועמבער וועט פיליכט דיענען אלס סיגנאַל פאַר רעוואָליוציאָנערען בעוועגונגען אין פעטראַגראַד און אנדערש וואו אין די רעגיערונג פאַרבייטעט זיך צו בעגעגנען דיעזע בעוועגונגען.

די באַלקאַן פראָנט אין היגען קאָורט

א נאַנץ אינטערסאַנטע קיים קומט יעצט פאַר אין קרימינאַל אסיזן קאָורט בעפאַר סער דזשאַהן באיד אַן א דזשורי.

דער דזשאָרדזש מיט דער דזשורי דאַר פען אויסהערען א דיסקוסיע וועגען די באַלקאַנען, ווייל די נאַנצע קיים איז א באַלקאַנישע.

איזאָפּ עסמיק אן אַלבאַנעזער, איז דער אָנגעקלאָגטער, ער שטעהט אונטער א קלאַגע פון ווייטע בעגעהן א מאָרד.

דער קלעגער איז טשאַרלי לאַמבאַ א מאַקעדאָנער.

ביידע האָבען געאַרבייט אין איין פעקטאָרי, און צוקריגענדיג זיך וועגען א מלחמה פראַגע, האָט דער ערשטער דעם צווייטען אריינגעשטאָכען א מעסער אין זייט.

צוויי אָנטערפּירטערס האָט מען בעדאַרפט האָבען אין קאָורט צו די אַנגלאַקאַנטע, ווייל איינער רעדט טערקיש און דער צווייטער מאַקעדאָניש.

ווי אַזוי זיי האָבען פערשטאַנען איינער דעם צווייטען ביים קריעגען זיך, איז א פראַגע.

דער אָנגעקלאָגטער לייקענט אין גאַנץ צען די קלאַגע.

די קיים ווערט פאַרטגעזעצט.

א גרויסער קוימען פאַלט און דערהרגעט צוויי מענשען

א גרויסער קוימען פון דער האַרט בלדינג איז דער דזשיסנאַזיום וואס ווערט געבויט אין דער יוניווערסיטי, איז נעכטען אין דער פריה איינגעפאַלען, ווען אַלע אַרבייטער זיינען געווען אין דער געביידע, און אכט מענשען זיינען בעגראַבען געווארען. אונטער די איינגעפאַלענע ציגעל. די איבערגע אַרבייטער פון אַרום די אַנדערע טהיילען פון דער געביידע האָבען זיך גלייך גענומען צו דער אַרבייט אַרויס צונעהמען די בעגראַבענע אַרבייטער, און די פאָלגענדע זעענען אַרויסגענומען געווארען.

הערי דזשאָנעס פון 113 נעסאו סט. טויט. וו. מעקגי פון 47 מיקאָל סטריט, טויט, דזשיימס דייוויי, הערבערט טהאָמסאָן, פרייזיק באַראַטאָן, דזשעק טייט, דזשעק אַליוועער, און טשאַלי הייאַד, געפעהרליך פערוואונדעטע

די אורזאַכע, וואס דער קוימען איז אומגעפאַלען איז אונבעוואוסט, דער אַרכיטעקט דעפּאַרטמענט האָט גלייך נאָכ'ן עקסידענט אַרויסגעשיקט אינספּעקטאָרען צו מאַכען א אונטערזוכונג וועגען דער אורזאַכע פונ'ם עקסידענט.

פאָלגענדע אנבולאַנסען און האָספּיטאַלער אנבולאַנסען האָבען אַלע פערוואונדעטע אָבגעפיהרט אין פערשיעדענע האָספּיטאַלער און די טויטע זיינען אָבגעפיהרט געווארען אין מאָרג.

סער יאַן האַמילטאָן געהט אַוועק

לאָנדאָן, אקט, 19.

מיידזשאָר דזשענעראַל טשאַרלס קאַרמייקעל באַנגא איז בעשטימט געווארען צו קאָמאַנדירען די עקספּעדיציאָן אין די דאַרדאַנעלען אויפ'ן אָרט פון סער יאַן העמילטאָן, וועלכער קומט צוריק קיין ענגלאַנד צוגעבען א בעריכט, האָט היינט מודיע געווען דער קריעגס אָפיס.

ביז ענגעראַל מאַנגא וועט אָנקומען אויפ'ן גאַלליפּאָלי האַלב אינזעל וועט דער פראַוויזאָרישער קאָמאַנדיר דאָרט זיין דערווייל מיידזשאָר־דזשענעראַל וויליאַם רידדעל באַוירדוואוד.

מיידזשאָר־דזשענעראַל מאַנגא, איז געווען קאָמאַנדיר פון א דיוויזיע פון די אזוי גערופענע טערריטאָריעלס פון 1912 ביז אין אָנפאַנג פון דער איצטיגער מלחמה ער איז אריין אין דער רעגעלער ארמיי נאָך אין יאָהר 1879, דאס הייסט מיאט 36 יאָהר צוריק, אין 1903 איז ער דערהויבען געווארען צו קאָרנעל, ער האָט דאַן געדיענט אלס בריגאַדען מאַיאָר אין גיבראַלטאַר פון 1898 ביז 1899, ער האָט געדיענט אין סאוטה אפריקא און אויף דער צפון מערב גרענעץ פון אינדיען. ער האָט אין געדיע נטאין דובלין פון 1907 ביז 1912.

וואס מר. קנאַבעל און קורץ ערקלעהרען

נעכטען האָבען מיר געמעלדעט וועגען א מיטינג אין טשעסטנאַט, סטריט שוהל, וואו עס איז געמאַכט געווארען א קלאַגע געגען א היגען טשיקען דילער.

נעכטען האָבען די בעטרעפענדע הערן קנאַבעל און קורץ בעזוכט אונזער אָפיס, און אונז ערקלעהרט, אז די נאַנצע געשיכטע איז ניט ריכטיג, און מען האָט זיי אומזיסט פערלוימדעט.

ווי זיי. דערצעהלען, האַלטען זיי נאָר ניט קיין באַי, נאָר זיי בעשעפטיגען א נאַכין פרומען אידען, וועלכער ארבייט ניט אום שבת, און די נעשיכטע, אז א באַי האָט געקויפט א טשיקען אום שבת איז דארום בלויז א פאַנטאַזיע פון א געגנער זייערען, וועלכער וויל זיי שאַדען אין ביז נעס.

ווי זיי פערזיכערען אונז, וואַלטען זיי קיינמאָהל אזא זאַך ניט ערלויבט אין זייער פלאַץ, און דארום רעכענען זיי אז דיעזער קלאַגע קומט געוויס פון זייערען א שונא.

דאס וויכטיגסטע

אויסער וואָס עס וועט זיין היינט זעהר שעהן און אינטערעסאַנט אין ליריק טהעאַטער, אויסער דעם וואָס עס וועט זיין אַ א טהעאַטער פרשטעלונג אי גוטע מוזיק, אויסער, אַלזאָ, וואָס מען וועט זיך באַמת גוט אַמוזירען אויסער דעם, און דאָס וויכטיגסטע איז וואָס דער פראָפיט געהט פאַר'ן בענעפיט פון די אידען אין פאַלעסטינא מלחמה ליידענדע הייסט עס. אַלע וועלען געוויס געהן.

אַנצוהערעניש אז ווינסטאָן טשערטשיל געהט רעזיגנירען פון קאַבינעט.

לאָנדאָן, אקט., 18.

דער „קראַניקל" דריקט אויס מורא, אז די וואס זיינען פאַר קאָנסקריפּשאָן וועלען פערזוכען צו מאַכען א שפּאַלטונג אין קאַבינעט.

דער „קראַניקל" דענקט, אז דאס וועט נאָך געשעהן איידער לאַרד דערבי וועט האָבען געגען געלעגענהייט צו פראָבירען זיין פלאַן פון רעקרוטירונג, און ער דערצעהלט אויף דאָס ווינסטאָן טשערטשיל האָט גרויס השפּעה צו געהן זיך שלאַגען אויפ'ן שלאַכטפעלד און דאס ער וועט בדעה זיך אנצושליסען אין זיין רעזיגנאַציאָן וועלכען פאַלל, זאָגט די צייטונג, ער וועט רעזיגנירען זיין פלאַטץ אלס קאַנצלער פון הערצאָגטום פון לאַנקאַסטער אין קאַבינעט.

הייסע שלאַכטען איז סערביען

אטהענס, אקט., 19.

עס נעהמען אן א שטאַרקע שלאַכט אין סערביען אין געגענד פון ריסטאָוואַ־וואַרניאַ. לויט צופערלייסיגע ידיעות פון סאַליניקי האָבען די סערבען צוגעקראָגען א סך פרישע מיליטער, ווייטער פון וואַרניאַ זיינען די טעלעגראַפישע פערבינדונגען אונטערבראָכען.

קאַראַנדזא פאַרמעל אנערקענט אלס פּרעזידענט.

וואַשינגטאָן, אקט., 18.

דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען צווישען די פעראייניגטע שטאַטען און מעקסיקא וועט פאַרמעל מאָרגען בעגייט וועגען נאָכדעם ווי די פערבינדונגען זיינען אונטערבראָכען געווארען פאַר צוויי יאָהר מיט אכט מאָנאַטען דערמיט וואס וועגוס־טיאַנא קאַראַנדזא וועט פאַרמעל אנערקענט ווערען אלס הויפּט עקזעקוטיוו פון דער מעקסיקאַנער רעגיערונג.

ריק — וואס די שטאַטען האָבען אנערקענט קאַראַנדזא אלס פּרעזידענט, בעמערקען זיך ענדערונגען צו בעסערען איבעראַל. אייזענבאַהן און טעלעגראַף ליניען ווערען פערריכט און די לאַנג אין אַלגעמיין ווערט נאָרמאַל. טויזענדער טרופּען וואס זיינען ביז איצט געווען אונטער גענעראַל ווילאַ האָבען זיך בענוצט מיט דער געלעגענהייט פון אמניסטיא און האָבען אוועק געלייגט זייער געוועהר.

ראַטשילד, לאַרד סווייטלינג און די רבנים אפּעלירען פאַר שמיצע

צום „אידישען זשורנאַל" איז געבטען אָנגעקומען פאַלגענדער קייבעל פון לאָנדאָן ענגלאַנד, וועלכער אפּעלירט נאָך שטיצע פאַר די מלחמה קרבנות.

לאָנדאָן, אקט. 15.

די נויט צווישען די רוסישע אידען איז שרעקליך. די אונטערשריבענע בעטען אייך אין שטאָדט זאַמלען געלד פאַר די מלחמה קרבנות דורך ספּעציעלע מאַס־מיטינגען, אין דעם טאָג וועלען גאַנץ זאַמעלט ווערען פאָנדען אין אלע שטעט פון די ענגלישע דאָמיניאָנס

אוטערשריבען,

רבי הערץ.

דר. גאַסטער.

לאָרד סווייטלינג

אן עהנליכען קייבעל האָט אויך ערהאַלטען אַלדערמאַן זינגער פון די אסאַשייאַטער היברו טשאַריטיס, צדקה כללית און ווי ער גיט אונז איבער רופען זיי א ספּעציעלען מיטינג אויף דאָנערשטאָג וועגען דיעזען צוועק.

אין אָפּיס פון „אידישען זשורנאַל" איז געבטען געקומען מר. ל. לעווינסקי, וועלכער האָט אונז געצייגט א טשעק אויף דער סומע פון $3,629,85. וועלכעס איז געזאַמעלט געווארען אין די היגע שולען יום כפור צייט, און וועלכע סומע ווערט געשיקט צו דער סענטראַל רעליעף קאָמיטעט אין ניו יאָרק.

ווי מר. לעווינסקי האָט אונז ערקלעהרט, האָט ער די לעצטע טעג זעהר שווער געאַרבייט, ביז וואַנען ער האָט אלעס געבראַכט געווארען אין אָרדנונג.

מר. לעווינסקי האָט עס אונז דערצעהלט מיט גרויס צופריעדענהייט, און עס איז געווען אויף זיין פּנים צו זעהן, אז ער איז איבערגלייקליך, וואס ער איז אומשטאַנד צו שיקען אזא סומע צו די מלחמה קרבנות.

פאָלגענדע שולען האָבען ביינגעשטייערט צו דיעזער סומע:

גואַל צדק	$2160,53
מיקאָל שוהל	963,35
טעראַלי סט. שוהל	391,75
עדת ישראל (רומענישע פראַצענט אויפ'ן געלד	110,10
	4,12
סך הכל	$3,629,85

די טעג וועלען מיר פערעפענטליכען די נעמען פון די מנדבים.

א מאַראַנטאַר קהלה געגרינדעט

א מיטינג איז אָבגעהאַלטען געווארען מיר מאַכען בעקאַנט טאַראַנטאַר אידען דאס ביים הייגען מיטינג, איז געגרינדעט געווארען א אידישע קהלה וועלכע זאָל אַכטונג געבען אויף אלע אידישע אינטערעסען בכלל, און אידישע אינסטיטוציאָנען בפרט.

עס איז ערוועהלט געווארען א צייטווייליגע האָמיטע, וועלכע באַשטעהט פון פאָלגענדע בעלי בתים:

מר. י. פאַסטערנאַק, מר. שאַפּירא, מר. בירענבוים, מר. לעווינטער, מר. בעקער, מר. לאַסטער, מר. ווילסאָן, מר. ראַטשטיין, מר. ליטאָוויטש, מר. פ. לייוויי, מר. וואַרטצעל, מר. אַבראַמאָוויטש, מר. האַשמאַל.

די קאָמיטע האָט פאַר א צייטווייליגען טשערמאַן ערוועהלט מר. לעווינסקי און א צווייטווייליגען סעקרעטער מר. קירשענבוים.

דער ערשטער בעשלוס פון דער פערזאַמלונג איז געווען צוזאַמענצוגרופען א מיטינג פון אלע שוהטים הייגט 8 אוהר אבענד אין תלמוד תורה און הערען זייער בעריכט. די שוהטים וועלען דארום אויפ'מערקזאַם געמאַכט, דאָס די קהלה וועלכע איז געגרינדעט פון פעראייניגטע 15 שוה־לען, רופט זיי היינט צו א מיטינג און זיי מוזען קומען.

צאַר וועט נאָך געבען אין דער פּאַספּאָרטען פראַגע

לאָנדאָן די "רוסקאָיע סלאָוואָ" מעלדעט, אז וועהרענד דעם צאַר'ס פינאַנס מיניסטער הערר בארק, איז געווען אין פאַריז צו אַראַנזשירען א הלוואה פיר זיין רעגירונג, האָט ער ערקלעהרט אז רוסלאַנד האָט געענדערט איהר מיינונג וועגען דער פּאַספּאָרטען פראַגע און איז פערטיג צו אַנערקענען די רעכטע פון אידיש־אַמעריקאַנער סיטיזענס צו קומען נאָך רוסלאַנד.

דיעזע ערקלערונג האָט בארק געמאַכט אין דער צייט ווען ער האָט פערהאַנדעלט מיט פערטרעטער פון אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען וועגען אַן אנלייהע. ער האָט אויסגעדריקט פיר זיי זיין האָפענונג דאָס אין פעטראַגראַד וועט געווים נאָר שנעלל געשלאָסען ווערען א האַנדעלס טריטי אין דאָס די אַמעריקאַנער פינאַנסירען וועלען שטיצען רוסלאַנד מיט א הלוואה.

ניקאָלאַי ניקאָלייעוויטש, דער צאַרס קאָזין און געוועזענער הויפּט קאָמאַנדיר, וועלכער איז יעצט וויצע קעניג אין קאַיקאַז, האָט אין באַקו אויפגענומען א אַרישע דעפּוטאַציע, וועלכע האָט ערקלערט טריהייט רוסלאַנד און דער קייזעליכע פאַמיליע. אויף דיעזע ערקלערונג האָט ניקאָלייעוויטש די אידען געענטפערט: „ספּאַסיבא!"— א דאַנק אייך.

דער אידישער סאָלדאַט קייזער פון אוסטראַליען, האָט געקראָגען א וויק טאַריא קראַס פיר העלדענטהאַטען אין די שלאַכטען אין גאַליפּאָלי

געלד געשיקט

מר. ה. וויינבערג, שיקט געלד קיין רוסלאַנד לויט מאַגעס קורס.

דער פּריין פון היינטיגען — מאַגעס קורס —

36

סענט (פאַר־רובעל)

מר. ה. וויינבערג, דער אַרויסגעבער פון „זשורנאַל" מיינט בלויז די טובה פון די וואס שיקען, אז זייער געלד זאָל אָנקומען שנעל, ריכטיג און פאַר דעם בילינסטען פּריין.